

Stavanger formannskaps behandling av sak 125/2025 i møte den 28.08.2025:

Formannskapets enstemmige vedtak

Stavanger kommune gir følgende høringsuttalelse til NOU 2025:2 Samfunnsvern og omsorg:

Stavanger kommune vil innledningsvis bemerke at NOU 2025:2 handler om viktige tema med stor betydning både for samfunnsvernet og de berørte menneskenes individuelle rettigheter. Det er gjort mange gode vurderinger, selv om enkelte viktige spørsmål fortsatt står igjen uten tydelige konklusjoner. Vi vil understreke at det er av stor betydning at arbeidet med dette saksområdet fortsatt prioriteres, slik at avklaringer kommer på plass så snart som mulig.

Stavanger kommune har fått ansvar for flere personer som er utskrivningsklare fra spesialisthelsetjenesten og som er dømt til behandling i psykisk helsevern. Det er ofte utfordrende med samhandling rundt disse for å kartlegge hva som er kommunens ansvar ift. bo- og tjenestetilbud og behov for tvangstiltak for å ivareta samfunnsvernet. Stavanger kommune støtter med bakgrunn i dette utvalgets forslag om å etablere overgangsboliger og sikkerhetsboliger i spesialisthelsetjenesten for å gi tilstrekkelig sikkerhet både for pasienten og samfunnet i overgangen etter utskrivning fra døgnbehandling i ordinære avdelinger i psykisk helsevern. Stavanger kommune støtter utvalgets anbefaling om ikke å utvide kommunens ansvar og myndighet i forhold til å ivareta samfunnssikkerhet.

Stavanger kommune mener det ikke bør gis nye eller utvidete hjemler for å gi behandling eller til å sette inn inngripende tiltak som begrenser pasientens livsførsel mot dennes egen vilje i de kommunale tjenestene. De kommunale tjenestene skal bistå med å dekke grunnleggende behov for helse- og omsorgstjenester og gi bistand til et verdig liv for pasienten, og er avhengig av trygge og tillitsbaserte relasjoner. Hjemler for tvang ut over det som allerede er gitt i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven, bør fortsatt finnes i regelverket rundt straffegjennomføring og i lov om psykisk helsevern.

Stavanger kommune støtter utvalgets anbefaling at spesialiserte ambulante team for personer med psykisk utviklingshemming og med autisme i psykisk helsevern bør styrkes, og at alle helseregionene får ansvar for å for døgnplasser og overgangsboliger for innbyggere med store atferdsforstyrrelser og behov for spesialisert utredning og behandling.

Utvalget foreslår å endre de ulike finansieringsordningene for dom til tvungent psykisk helsevern og dom til tvungen omsorg, og fremmer ulike modeller for dette. Stavanger kommune tar ikke stilling til dette før det foreligger en videre utredning, men vil likevel vise til behovet for at spesialisthelsetjenesten fullfinansierer innleggelser etter særreaksjonen dom til tvungent vern og fullfinansierer de kommunale bo- og tjenestetilbudene etter innleggelse i Sentral fagenhet for tvungen omsorg.

I kapittel 32 Økonomiske og administrative konsekvenser, punkt 32.3.4 Kommunale tjenester, står det at ved etablering av overgangsboliger og sikkerhetsboliger i tråd med utvalgets forslag, reduseres behovet for døgnbemannede kommunale boliger. Dette vil ikke utgjøre et stort antall, og Stavanger kommune vil ikke anbefale en slik reduksjon.

Stavanger kommune mener at staten bør ha det fulle ansvaret for å finansiere kommunale helse- og omsorgstjenester til innsatte i fengsler.

Stavanger kommune støtter ikke utvalgets forslag om at den stedlige kommunale helse- og omsorgstjenesten i enkelte fengsler bør utvides til å være operativ store deler av døgnet, og

at omsorgskrevende innsatte kan plasseres der. For Stavanger kommune er det viktig å understreke at fengselshelsetjenesten ikke er tilrettelagt eller dimensjonert som en institusjon. Fengselet er en kriminalomsorgsinstitusjon, og ikke en helseinstitusjon. I mange tilfeller er det ikke nødvendig med kontinuerlig medisinsk tilstedeværelse. Et system som tillater fleksibilitet kan være mer effektivt, der helsepersonell er tilgjengelig i bestemte tidsrom der behovet er størst. Ressurser kan utnyttes bedre ved å fokusere på forebygging og helsefremmende tiltak for innsatte. Døgnbemanning av helsepersonell vurderes som uhensiktsmessig i forhold til tilgjengelig ressurser og faktiske behov i fengselsmiljøet. Dersom den kommunale helse- og omsorgstjenesten skal dra ut til enkeltoppdrag (ambulant tjeneste) i fengsel, vil det være tid- og ressurskrevende. Stavanger kommune anbefaler at kriminalomsorgen får tilskudd, og kan ha helsepersonell blant sine ansatte, som også kan ha omsorgs- og miljøoppgaver gjennom døgnet.

Stavanger kommune mener at i tilfeller hvor innsatte har behov for døgkontinuerlig omsorg og tilsyn, bør dette løses gjennom samarbeid med spesialisthelsetjenesten eller ved overføring til egnet tilrettelagt institusjon utenfor fengselet i kriminalomsorgens regi.